Poštnina plačana v gotovini.
ŠTEV. 61.

V LJUBLJANI, sreda, dne 17. marca 1926.

LETO III.
Posamezna številka Din 1·—.

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izvzemši nedelj in praznikov.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po pošti: Din 20·—, inozemstvo Din 30·—.

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO:
SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 13.
TELEFON ŠTEV. 552.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.
Pismenim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.
Račun pri poštnem ček. uradu štev. 13.033.

Balkanski garancijski pakt

Kmalu po sklenitvi Locarnskega pakta se je začelo po časopisih govoriti tudi o potrebi balkanskega garancijskega pakta. Ni zadosti, če se prepreči vojna nevarnost na zapadu ob Reni, treba jo je preprečiti tudi na Balkanu, ki je bil vedno ognjišče evropskih vojn in ki je zanetil tudi najgroznejšo svetovno vojno. Tako lepo in milo so utemeljevali angleški časopisi potrebo takega pakta in skoraj so se jim pridružili tudi časopisi držav, ki so anglofilsko orientirane. Sedaj se zopet oglašajo z novo intenziteto vesti o pogajanjih za sklenitev balkanskega garancijskega pakta in vsa verjetnost je, da se bo končno tudi naša vlada izjavila za tak pakt, pa čeprav vemo vsi, da ne bo tak pakt prinesel Jugoslaviji nobenih koristi.

Po besedah njegovih propagatorjev naj bi se balkanski garancijski pakt za vedno zasigural mir na Balkanu. Kakor bi pozdravili, da bi se to zgodilo, tako pa moramo odkrito izjaviti, da v tako moč nameravanega balkanskega pakta ne verujemo. Predvsem treba povdariti, da je Balkan nekaj drugega, kakor pa je razmerje ob Renu. Ko so sklepale velesile Locarnski dogovor, so ga sklepale le v lastnem interesu in ne na račun tretjih. Balkanski pakt pa se naj sklene ne toliko v interesu balkanskih držav, kakor pa v interesu velesil, ki si hočejo z njim zasigurati svoj upliv na Balkanu. Ni glavna misel balkanskega pakta ta, da bi se balkanski narodi med seboj pomirili, temveč nasprotno se hoče s sankcijo sedanjih in mestoma nevzdržnih razmer, očuvati nasprotja, da bodo z izigravanjem medsebojnih nasprotstev balkanski narodi večno le figure na šahovnici velesil. To je jasno povedano že s tem, da so propagatorji balkanskega pakta velesile.

Z nameravanim balkanskim paktom se sploh ne namerava osigurati mir, temveč narode tako zvezati v interesne sfere velesil, da se bodo smeli — in tedaj tudi morali — pretepati balkanski narodi le tedaj, kadar bo to velesilam po godu.

Da se zasigura na Balkanu, treba iti po čisto drugi poti. V vseh balkanskih državah mora zmagati demokracija — kakor je tudi sama zmaga levega bloka v Franciji omogočila Locarno — in šele tedaj, ko bo ta zmaga izvojevana, je mogoče urediti sporna vprašanja in jih z res široko gesto za vedno likvidirati. Z vlado Pangalosa, diktatorja od danes do jutri, ni mogoč noben dogovor. Z vlado Ljapčeva sklenjeni dogovor ne bo nikdar odobren od bolgarskega naroda in ravnotako bo rumunski narod ovrgel vsak dogovor, ki ga je sklenila vlada Bratianua že zato, ker ga je sklenil Bratianu. Z reakcionarnimi vladami ni mogoč noben res veljaven garancijski pakt, ker vse te vlade so v nasprotju z narodom. Velja samo pakt, ki ga odobri ljudstvo in nameravani balkanski pakt take sankcije ne more niti v sanjah pričakovati.

In tudi ni res, da bi balkanski pakt zasigural naši državi meje. Kjer so te za nas slabe, tam bi pač veljal balkanski pakt, dočim bi drugod revizija ne bila izključena. Vsaj Madžarska, glavno proti nam naperjeno iredentistično središče v paktu sploh ne bi bila. Ne pakti, ampak zavest državljanov, je najbolje jamstvo za nedotakljivost mej. Tako zavest pa more dati samo dobra uprava v državi, dobra notranja politika.

S slabo notranjo politiko se ne da voditi dobre zunanje in zato je tudi za našo državo glavna zahteva, da se njena uprava demokratizira in da se preneha z dosedanjim načinom vladanja.

Samo v tem je za nas res garancija nedotakljivosti naših mej, balkanski garancijski pakt pa je le v interesu onih, ki še vedno mislijo, da je tudi Balkan njih kolonija.

Zasedanje Zveze narodov odgodeno brez doseženega sporazuma.

SPREJEM NEMČIJE V ZVEZO NARODOV ODLOŽEN. — LOCARNSKI SPORAZUM REŠEN. — KDO JE KRIV? — SPLOŠNA DEPRIMIRANOST.

Ženeva, 17. marca. (Izvirno.) Včeraj ves dan so se vršili številni sestanki delegatov locarnskih sil. O teh sestankih so krožile po mestu alarmantne vesti, da se ni moglo priti do sporazuma in da je vse v Locarnu izvršeno mirovno delo zaigrano. K sreči so se izkazale vesti kot pretirane. V torek zvečer je bil namreč izdan

komunike locarnskih sil,

ki ga je podpisala tudi Nemčija. Komunike se glasi:

Delegati Nemčije, Belgije, Francije, Anglije in Italije so na skupni seji proučevali položaj, ki je nastal vsled nasprotujočih si želj in pogledov.

Delegati konstatirajo, da se jim je posrečilo doseči sporazum in premagati zapreke, ki so jih ovirale. Če bi prišlo do novih težkoč, bi delegati locarnskih sil obžalovali, da ne bi mogli izvesti stavljenega cilja. Delegati pa ugotavljajo, **da ni v Locarnu doseženo mirovno delo niti najmanje trpelo.** Delegati izjavljajo, da so trdno odločeni to delo še bolj izpopolniti in čuvati. Prepričani so, da bodo do prihodnjega zasedanja Zveze narodov premagane vse težkoče in da bo doseženo popolno soglasje glede vstopa Nemčije v Zvezo narodov.

Komunike so podpisali: dr. Luther, dr. Stresemann, Vandervelde, Briand, Scialoia, Chamberlain, Skrzynski in Beneš.

S tem je bil Locarnski sporazum rešen. Toda vse nade, ki so zavladale po švedskem kompromisnem predlogu, so bile pokopane.

Zasedanje Zveze narodov je odloženo in ravno tako je odložen sprejem Nemčije v Zvezo narodov. Če bo mogoče priti v kratkem do soglasja, potem bi se vršilo prihodnje zasedanje Zveze že v juniju in tedaj bi se izvršil tudi sprejem Nemčije. Drugače pa se vsa vprašanja rešijo na jesenskem zasedanju.

Nekateri naglašajo, da je kriva neuspeha zasedanja Zveze narodov Brazilija, ki je vložila svoj veto proti podelitvi stalnega mesta v Svetu Nemčiji. Na pritisk velesil je Belgija svoj veto preklicala in obljubila, da da do danes 10. ure dopoldne svoj definitiven odgovor.

V dobro poučenih krogih pa trde, da so vzroki neuspeha globlji in da ostane situacija neizpremenjena brez ozira na odgovor Brazilije. Vzrok nesoglasja je v drugih motivih, predvsem v nasprotstvu Italije ter v razbitem ravnovesju velesil, ki bi je povzročil vstop Nemčije.

Danes ob 10. uri dopoldne se vrši plenarno zasedanje Zveze, na katerem se bo prečitala prošnja Nemčije za vstop v Zvezo narodov ter konstatiralo, da še ni prišlo do soglasja, vsled česar se zasedanje Zveze narodov preloži na jesen.

V vseh diplomatskih krogih vlada vsled ženevskega neuspeha velika deprimiranost.

M. L.

Seja skupščine.

PRORAČUN POLJEDESKEGA MINISTRSTVA SPREJET.

Beograd, 17. marca. Včerajšnja popoldanska seja narodne skupščine se je začela ob 5. Nadaljevala se je razprava o proračunu ministrstva za poljedelstvo in vode. Govori so bili čisto strankarske narave. Govorili so demokrat Miloš Radosavljević, musliman Nurije Pozderac in radikal Aleksa Žujević.

Pozderac je omenjal bedno stanje bosanskih težakov in navajal nekatere primere iz njihovega življenja. Mnogo jih je, ki morajo spati v istem prostoru skupaj z živino, mnogi pa imajo le po eno obleko ter morajo, kadar se obleka pere, ostati doma. Govornik naglaša, da se v naši državi dvakrat več izda samo za žandarmerijo, kot pa za celokupno poljedelsko ministrstvo. Ves denar gre za osobje, od česar pa narod nima nobene koristi. Za orodje in za seme ni denarja. Predlaga, da se v proračun postavi kredit za ureditev rek v Bosenski krajini.

Seja skupščine je bila za eno uro prekinjena ter se je ob 9. zvečer zopet nadaljevala. Po nekaterih govorih manjše važnosti je odgovarjal minister Vasa Jovanović na razne pripombe govornikov. Nato se je prešlo k glasovanju ter je bil proračun poljedelskega ministrstva z večino glasov sprejet.

Seja vlade.

LE 100 MILIJONOV NOVIH KREDITOV ZA KMETIJSTVO IN VOJSKO.

Beograd, 17. marca. Jutri dopoldne bo seja mististr. sveta pod predsedstvom Pašića. Na tej seji se bo razpravljalo o amandmanih in o vprašanju sodelovanja poslancev vladne večine v proračunski razpravi. Storjeni so koraki, da se v vprašanju amandmanov doseže soglasnost na ta način, da se postavi v proračun amandman za poljedelski kredit in za potrebe vojske v višini 100 milijonov na kar je pristal fin. minister.

Beograd, 17. marca. Včeraj popoldne so se v ministrski sobi narodne skupščine posvetovali Pašić, dr. Stojadinović in Štefan Radić o amandmanih. V finančnih krogih zatrjujejo, da je zašel finančni minister v težak položaj, ker so se predložili amadmani, za katere nima kritja. Ta praksa predlaganja amandmanov, ko je že izglasovan proračun, se smatra za neparlamentarno. Zato se je čuditi, kako da se za te amandmane angažirajo celo posamezni ministri. Podčrtava se vedno, da je ves položaj v rokah Pašića in Radića.

PRED IZPREMEMBAMI V NOTRANJEM MINISTRSTVU.

Beograd, 17. marca. Včeraj popoldne se je notranji minister Boža Maksimović v kabinetu prosvetnega ministra dolgo časa posvetoval s Štefanom Radićem glede sprememb v politični službi, ki naj bi se izvršile v najkrajšem času. Mislijo, da bo po tem sestanku Boža Maksimović izvršil v prečanskih krajih znatne spremembe. Niso niti izključene spremembe velikih županov.

Skupščina gre šele 1. avg. na počitnice.

Zagreb, 17. marca. Današnji »Dom« piše o skupščinskem delu v času med katoliško in pravoslavno Veliko nočjo. V času med 4. aprilom in 2. majem bo parlament deloval najmanj dva do tri tedne. Dalje bo delal ves mesec junij in julij in bo šel šele 1. avgusta na počitnice.

Hrvatski seljaški klub je soglasno sklenil, da se morajo vsi člani kluba redno udeleževati vseh sej skupščine, razen če kdo dobi dopust od predsedstva skupščine ozir. od predsedstva kluba. Opazilo se je, da so bili nekateri poslanci v poldrugem mesecu komaj na 8 mih sejah, ne pa na 36 ali vsaj 30, kakor velika večina kluba. Ta nemarnost se ne da opravičiti s tem, da mnogo poslancev opozicije pride v Beograd samo 1.ega v mesecu in da je naših seljaških poslancev v parlamentu navadno največ ne samo sorazmerno, temveč tudi absolutno. Demokracija ni in ne more biti, kjer poslanci ne izpolnjujejo svojih dolžnosti v parlamentu, kakor zahtevamo, da sodnik opravlja svojo službo v sodni dvorani, učitelj v šoli in vsak uradnik v svojem uradu. — Proti poslancem, ki se ne bi tega strogo držali, bo klub postopal z najstrožjimi sredstvi, to je z izključitvijo iz kluba, čemur sledi tudi izključitev iz Hrvatske seljaške stranke.

DNEVNI RED SKUPŠČINSKEGA DELA.

Beograd, 17. marca. Na včerajšnjem sestanku predsednika narodne skupščine z načelniki parlamentarnih skupin, kjer bi se imel določiti program za nadaljnjo razpravo o proračunu, ni došlo do nobenega rezultata, ker zastopnik samostojnih demokratov dr. Budisavljević ni hotel pristati na predlog skupščinskega predsednika. Ko je predsednik skupščine videl, da ni mogoče doseči soglasnosti, je apeliral na plenum skupščine in prosil, da se odobri naslednji razpored dela:

Danes pride na dnevni red razprava o proračunu ministrstva za šume in rudnike. Razprava bo trajala dva dni. Govorili bodo: dr. Behmen, Kremžar, Branković, Kokanović, Rafajlović in Vulić.

Za tem pride na vrsto ministrstvo trgovine. Razprava naj traja en dan in pol. Govorniki: Škulj, dr. Trumbić, Kurbegović, Šumenković, Krizman in Vujić.

Nato sledi ministrstvo za socialno politiko. Razprava naj traja dva dni. Govorniki: dr. Gosar, Kapetanović, Budisavljević, dr. Bazala, Matić, Vujić in Vuletić.

Potem bo na vrsti ministrstvo za agrarno reformo. Debata: dva dni. Govorniki: Vujić, Vesenjak, Krizman, Kapetanović, Moser, Kokanović in Urojić.

Dalje pride ministrstvo za izjenačenje zakonov. Debata: en dan. Govorniki: Joca Jovanović, Branković in dr. Polić.

Sledi na to ministrstvo za zunanje zadeve. Debata: en dan in pol. Govorniki: dr. Hohnjec, Steczar Pribičević, Joca Jovanović, dr. Šumenković, dr. Drljević in dr. Trumbić.

Razprava o ministrstvu za finance, ki bo na to sledila bo trajala dva dni. Govorniki bodo: Pušenjak, dr. Žanić, Kurbegović, Voja Veljković, Drgljević in Moskovljević.

O finančnem zakonu se bo nato razpravljalo tri dni. Za govornike so določeni: dr. Hrasnica, dr. Žanić, dr. Gosar, dr. Kumanudi, dr. Kraft in Vujić.

Ta vzpored dela v skupščini je bil sprejet z vsemi glasovi izvzemši glasove samostojnih demokratov.

Nemčija in Zveza narodov.

IZJAVA NEMŠKEGA ZUNANJEGA MINISTRA DR. STRESEMANNA ZASTOPNIKOM TISKA.

Ženeva, 13. marca 1926.

Za danes ob 19.15 sta povabila voditelja nemške delegacije kancelar dr. Luther in zunanji minister dr. Stresemann k sebi v hotel Metropol zastopnike tujega tiska.

Ko smo bili novinarji zbrani, nas je točno v napovedanem času pozdravil v gladki francoščini dr. Luther, povdarjajoč, da polaga veliko važnost na to, da je tisk pravilno obveščen o nemškem stališču. Nato je razložil zunanji minister dr. Stresemann v nemškem jeziku stališče Nemčije do Zveze narodov. Izvajal je:

»Prišli smo sem, da izvršimo vstop Nemčije v Zvezo narodov in da s tem naredimo zadnji korak za mir. Mesto pa, da se bi nas sprejelo v Zvezo narodov, se zahtevajo od nas pogoji za bodoče stališče Nemčije v Zvezi narodov in to še predno smo včlanjeni v Zvezi. To je čisto posebna naravnost groteskna situacija.

Nemški zastopniki so prišli na povabilo velesil v Ženevo, da se pogajajo o vstopu, sedaj pa smo tu že osem dni in ne slišimo nič drugega ko navodila, kako ima Nemčija postopati po vstopu v Zvezo narodov. Pogajanja, ki so se vršila tekom tedna, so bila označena kot kriza Zveze narodov. Ni pa bil ta razvoj dogodkov v zmislu nemških teženj.

Od Nemčije se zahteva, da se že danes odloči v vprašanju mest v Svetu. To bi moglo narediti utis, kakor da bi bila usoda mest v Svetu odvisna le od Nemčije. Dejansko pa je razširjenje Sveta zveze narodov odvisno le od soglasnosti v Svetu samem, na kar pa nima Nemčija nobenega upliva. Kriza, v Svetu Zveze narodov zastopanih držav, bi brezdvomno tudi tedaj izbruhnila, če Nemčija sploh obstajala ne bi. Samo v tem slučaju bi se obsodilo Švedsko, da je pod uplivom Nemčije, je sicer sila Nemčije v razvoju toda precenjavalo bi se Nemičjo, če bi se resno trdilo, da je Nemčija uplivala na Švedsko. Ueden je brez vsake iniciative s strani Nemčije zavzel svoje stališče. Kriza zato ne obstoji med Nemčijo in Zvezo narodov, temveč je nasprotno v polomu ideje in sedanje situacije nikakor ni mogoče pripisati samo intransigenci Nemčije.

Včeraj so nam bili sporočeni novi pogoji, po katerih naj bi se Svet razširil za tri mesta. Pozvalo se je Nemčijo, da se izjavi, če soglaša s tem, da se to razširjenje Sveta izvede še v tem zasedanju, pri čemur bi bila nestalna mesta v Svetu stavljena plenumu na razpolago. Anglija in Francija bi zastavile ves svoj vpliv, da bi pripadlo to mesto Poljski. V tem zmislu je poročala tudi agentura »Havas«. Predno smo člani Zveze, se zopet zahteva od nas, da se izjavimo v tako važnem vprašanju in da obenem optiramo glede drugih držav. Če se je Nemčija branila odločiti vprašanje razširjenja Sveta z vstopom Španije, Brazilije in Poljske, potem tudi ni mogla dati svojega pristanka na podelitev mesta Poljski, dočim bi druge države ostale prazne. Ni smela optirati ne na korist ene ali druge države. O tem more odločiti samo soglasnost Sveta, ki pa do sedaj še ni dosežena. Svet Zveze narodov, ki do tega trenutka še ni v stanu, odločiti se o enem mestu v Svetu, zahteva od Nemčije, ki vrhu tega še ni članica Zveze narodov, da zavzame v tem važnem vprašanju pred vsem svetom svoje stališče in da prevzame obvezo, kakršne se ni zahtevala od nobene države pred njenim vstopom v Zvezo narodov.

Izjavljamo, da ni načelno naše stališče naperjeno proti nobeni državi. Toda vseeno se postavlja vedno znova vprašanje: ali ne obstoji nevarnost, da bo Nemčija, ko bo enkrat članica Sveta, nastopila proti vsaki pomnožitvi mest v Svetu in zlasti pa proti temu, da bi se to zgodilo v korist Poljske? Z ozirom na to mnenje povdarjam, da sem prejšnjo nedeljo na koncu pogajanj predlagal, da se izvoli komisija z nalogo, da prouči vprašanje reorganizacije Zveze narodov in da stavi tozadevno na prihodnjem zasedanju svoje predloge. Ta predlog je med tem nemška delegacija podala tudi pismeno.

Reorganizacija Sveta je za nadaljni razvoj Zveze narodov temeljno vprašanje in nemogoče je izvoliti vanj novo državo, dokler ni določen maksimum mest v Svetu sploh, razmerje stalnih mest do nestalnih in najvišje število članov gremija.

Če si more svetovna institucija pri vstopu Nemčije dati nova pravila, potem svet od nje ne more pričakovati, da bodo takoj na izrednem zasedanju vsi faktorji podrobno proučeni.

Iz naše iniciative sledi, da se postavlja Nemčija na popolnoma intrasigentno stališče in da ne misli na koncesije. Mi smo nosilci rekonstrukcijske misli Zveze narodov in ker smo pomnožitev mest prevdarili, se nam ne more očitati nobenega opozicionalnega stališča.

Zveza narodov ima možnost, kakor hitro smo načelno določili svoje stališče, na jesen odločiti o mestih. Nemčija se bo sklepu večine podredila, vseeno za katero državo bo odločeno. Če obstoja torej namera ustanoviti novo, nestalno mesto, potem ni nobenega načelnega ugovora. Mi se vpiramo le nagli odločitvi in pritisku, ki se ga proti nam izvaja, dokler še nismo člani Zveze narodov.

Od včeraj se govori v mnogih variacijah, da je v slučaju nesoglasja evropska mirovna politika ogrožena, da bi bila potem ratifikacija Locarnskega pakta v vseh državah dvomljiva in da bi na Nemčijo padla najtežja odgovornost pred zgodovino. Tisti, ki bi pustili propasti politiko miru, bi dejansko prevzeli težko odgovornost. Državni kancelar dr. Luther in jaz sva že leta dolgo vodila politiko miru v Nemčiji k zmagi, dobojevala sva boj, ki se je pričel z Dawesovim načrtom l. 1924. v Londonu in ki je vodil preko dvakratnega razpusta parlamenta. Mi smo izvedli Locarno in mislili smo, da bomo mogli tu položiti končni kamen za evropsko politiko miru. Locarno se je pretirano hvalilo. Ne osvajam te pretiranosti, vendar pa smatram Locarno kot velik napredek na potu pomirjenja narodov in bilo bi neoprostljivo, če bi se danes politika Locarna razbila na ničevnem vprašanju poslovnika Zveze narodov. Odklanjamo brezpogojno za sebe to odgovornost. Ne oddaljujemo se od pota naše zunanje politike, toda na drugi strani so Locarnske pogodbe več ko vprašanje nestalnega mesta v Svetu in Locarna se za to ne sme razbiti.

Poskusili smo vse in mislimo, da naše cilje dovolj jasno osvetljuje predlog o ustanovitvi komisije, ki naj prouči vprašanje pomnožitve mest v Svetu Zveze norodov. Vse je v Ženevi pesimistično nastrojeno in Head-Lines (naslovi na glavi) listov poročajo o razbitju pogajanj. Jaz pa vem, da je želja vseh voditeljev delegacij, da najdejo na vsak način rešitev. S svoje strani morem isto za Nemčijo samo potrditi. Vprašanja tu v Zvezi narodov so malenkostna v primeru z veliko evropsko politiko miru in vse države morajo zastaviti svoje sile, da se ne vrnemo iz Ženeve brez pametne rešitve.«

Ko je končal dr. Stresemann svoj govor, je dal dr. Luther francoskim novinarjem še nekatera pojasnila.

Nato smo se poslovili od voditeljev nemške delegacije.

Po izjavi dr. Stresemanna se je zopet začel v krogih Zveze narodov oglašati optimizem, zlasti vsled odločnega povdarka dr. Stresemanna, da mora priti do rešitve.

Pripominjam samo še, da je bil Siresemannov interview gotovo eden najbolj interesantnih, kar jih je bilo v tem zasedanju tu podanih.

Davčne cenilne komisije.

To je poglavje, za katero se naši davkoplačevalci žalibog mnogo premalo brigajo. A z ozirom na ogromne postavke, ki jih dosega pri nas dohodnina, je vprašanje davčnih cenilnih komisij za vsakega davkoplačevalca največje važnosti, tem večje že morda v najbližji bodočnosti, ko dobimo nov zakon o izenačenju davkov.

Na svojem shodu v Metliki je minister Radić povedal med drugim tudi nekaj o bodočih davčnih cenilnih komisijah. Rekel je: »Treba je davke pravično razdeliti. Finančni minister je hotel sam, brez sodelovanja davkoplačevalcev, imenovati davčne komisije, ki naj bi določevale davke. Radićevci pa so zahtevali, da zaupnike voli narod. Finančni minister je hotel imenovati 8 zaupnikov (očividno v vsako komisijo, op. ur.). Mi smo zahtevali, da imenuje samo predsednika. Dosežemo mogoče, da bo narod volil štiri, a finančni minister imenoval tri zaupnike s predsednikom.«

To je važna izjava, ki zasluži splošno pozornost vseh davkoplačevalcev. Če se radićevcem res posreči, da dosežejo to, kar smatra Radić za verjetno in za mogoče, potem je odločitev o znatnem delu davka izročena ljudstvu v odločitev in s tem bi bil narejen velevažen korak do davčne samouprave v celi državi.

Za Slovenijo in Dalmacijo velja danes še vedno stari avstrijski zakon o osebni dohodnini. Tudi avstrijski zakon določa, naj odmerjajo osebno dohodnino davčne cenilne komisije, ki obstoje deloma iz izvoljenih, deloma iz imenovanih članov. V teh komisijah ima predsednik-uradnik samo nalogo, da se je vodi, odločitev pa je v rokah komisije. Te velevažne določbe pa naše komisije niso dovolj upoštevale ali pa je sploh niso poznali in zato smo danes z našimi davčnimi cenilnimi komisijami približno tam, kjer nas hoče imeti finančna oblast.

Sodelovanje davčnih obvezancev samih pri odmeri davka je velikanska pridobitev za davkoplačevalce. Za tako sodelovanje pa je treba davkoplačevalce vzgojiti in jim vzbuditi smisel za pomen njihove moči, da je ne zametujejo kot so jo navadno doslej. Zadnja leta, ko je davčni vijak najhujše pel, človek ni nikjer bral v naših javnih glasilih kakšnega opozorila na davkoplačevalce, naj se z vso skrbjo pobrigajo za volitve v davčne cenilne komisije, od katerih je v veliki meri odvisna usoda njihovega denarja, pač pa smo brali velikanske agitacijske članke za vsake praktično še tako brezpomembne volitve, če so le nekoliko dišale — recte: smrdele — po nesrečni dnevni politiki.

Napovedane davčne komisije, ki bodo vpeljane verjetno za celo državo, za nas v principu ne bodo nič novega. Njihovo jedro je nam že znano, mnogo premalo pa smo upoštevali njihov pomen in njihovo moč. Zato pa v davčnih cenilnih komisijah tudi pri nas ni odločevalo ljudstvo, kakor bi po zakonu imelo pravico in kar je zakon tudi nameraval, ampak finančna oblast, ki je znala nepoučenost ljudstva izkoristiti tako, da danes dejansko dostikrat odločuje v cenilnih komisijah ona in ne od ljudstva izvoljeni zastopniki. Seveda so odgovorni za današnje na glavo postavljeno stanje tudi izvoljeni zastopniki davkoplačevalcem sami, — izjemam vsa čast! — ki so iz prevelikega spoštovanja pred uradno oblastjo bili le preradi vse preveč popustljivi, namesto da bi krčevito branili svoje avtonomne pravice, v katere tudi najvišji finančni funkcijonar v državi po zakonu ne sme posegati.

Mogoče bodo žalostne izkušnje zadnjih let tudi našo javnost nekoliko izmodrile, da bo posvečala nekaj več pozornosti tudi realnim vprašanjem vsakdanjega življenja in ne samo borbam čisto političnega značaja, nad katerimi so imeli in bodo imeli največje dopadajenje baš naši finančni komisarji.

Že zopet intrige?

»Jutro« je objavilo dne 11. marca l. l. članek, v katerem sporoča, da je trajno vpokojen g. vet. nadzornik Sadnikar v Kamniku. Ugotovljeno je, da se je ta vpokojitev izvršila brez vednosti in prošnje imenovanega gospoda, ki je celo vrsto let uspešno deloval v Kamniškem okraju v korist ondotnih kmetovalcev. Ugotovljeno je nadalje, da se je ta vpokojitev izvršila naravnost od poljedelskega ministrstva, dasiravno ima vpokojenec pravico približno še dve leti služiti.

Ne glede na to, da se na ta način ne postopa s poštenimi in zaslužnimi uradniki, moramo povdarjati, da vsled tehtnih vzrokov sumimo, da je tudi ta vpokojitev delo znanih »uradniških prijateljev« in ima končni namen, postaviti na to mesto nekega, že sedaj znanega gospoda neke skrahirane stranke.

Zato zahtevamo, da se to mesto razpiše in služba podeli onemu, ki pride kot kvalificiran v poštev in ne onemu, ki hoče priti tja z intrigami.

Opozarjamo merodajne kroge, da pravočasno zadevo v smislu te zahteve urede in preprečijo, triumf intrige.

Ako pa hoče g. Sadnikar služiti še do postavnega roka, se mu mora to brezpogojno dovoliti. N.

Politične vesti.

= **Pred oživljenjem opozicionalnega bloka.** V demokratskem klubu so dolgo konferirali Ljuba Davidović, dr. Korošec in dr. Hrasnica. Kakor se doznava, so se razgovarjali o tem, kako bi se zopet osnoval opozicionalni blok. Skušali so najti način, kako bi mogli zrušiti RRvlado in so razpravljali o tem, kako bodo nastopali v narodni skupščini in kako bi mogli ovirati delo parlamentarne večine. Ni še dosežena popolna soglasnost, da bi opozicionalni blok nastopil kot celota, ki bi ji načeloval Ljuba Davidović.

= **Prizadevanja za sklenitev balkanskega pakta.** Naša delegacija v Ženevi ima mnogo posla z vprašanjem sklenitve balkanskega pakta, ki naj bi se po želji Grčije, Rumunije in Bolgarije čimprej izvedla. Naša delegacija smatra, da je sklenitev balkanskega pakta bolj sekundarnega značaja, in ne želi, da bi se to vprašanje preje rešilo, predno se ne urede odnošaji med nami in Grčijo, ki kaže veliko interesa na sklenitvi tega pakta. Veliko važnost se pripisuje razgovoru med Rufosom in dr. Ninčićem glede naših medsebojnih zunanjih vprašanj in glede, ureditve vprašanja solunskega pasu. Dr. Ninčić polaga več važnosti na ureditev odnošajev Jugoslavije do Francije. V zadnjem času se delajo razne spletke in ovire v teh odnošajih. Pričakuje se, da se dr. Ninčić s člani naše delegacije vrne v Beograd 20. t. m.; vendar to še ni gotovo.

= **Neresnična vest.** Vest tujih listov, da je imel dr. Ninčić sestanek z Bethlenom in da se je tedaj govorilo o odstopitvi Subotice Madjarski, se odločno demantira. Da morejo take glupe vesti sploh nastati!

= **Novi amandmani.** Opetovano smo že dokazali, da se z delom dr. Stojadinovića ne strinjamo. Njegov nastop proti novim amandmanom pa moramo v celoti odobravati. Več ko 1000 milijonov dinarjev bi hoteli nekateri poslanci iz demagoških ozirov iztisniti iz davkoplačevalcev, kakor da ne bi bil že proračun tako visok, da ogroža obstoj našega gospodarstva. Edino pravilno stališče je, da je treba vse amandmane brez izjeme odkloniti, zakaj finančna politika skupščine mora iti samo za tem, kako bi se davki znižali. In zato moramo — hočeš nočeš — odobravati nastop finančnega ministra proti novim zahtevam nekaterih poslancev.

= **Na včerajšnji dopoldanski seji skupščine** se je nadaljevala debata o proračunu poljedelskega ministrstva. Za sejo ni nobenega zanimanja. Vsak govornik odgovori svoj govor za svoj strankarski list, ne posluša ga pa nihče. Zato pa je tem bolj živo na skupščinskih hodnikih in v klubu. Tu pa se delajo pridno razne kombinacije in intrige. — Včeraj dopoldne je najprej govoril črnogorski federalist Vuletić, ki je govoril proti zanemarjanju črnogorskega kmetijstva. Proračun in agrarno politiko radikalne stranke je branil rad. poslanec Perić. Govorili so dalje še poslanci: Vuletić, Moskovljević in Jagatić. Med govorom Jagatića (radičevskega disidenta) je prišlo do manjših incidentov. Sicer pa je minila seja brez zanimanja.

= **Plastiras odide v Francijo.** Včeraj so naša oblastva naprosila polkovnika Plastirasa, naj čimprej mogoče zapusti našo državo. Zato bo Plastiras najbrž še danes odpotoval v Francijo. Njegovo željo, da bi se povrnil v Grčijo, je naša vlada kategorično odklonila. Brez podlage so vesti o nekem sestanku med Plastirasom in bivšim grškim kraljem Jurijem, ki se nahaja na našem dvoru. Tak sestanek bi bil že zelo nemogoč, ker je Plastiras hud republikanec.

= **Painlevé o Združenih državah Evrope.** Francoski vojni minister je v nekem interviewu razvil interesantne misli, kako bi se mogle ustanoviti Združene države Evrope. Še pred 20 leti je bilo nemogoče govoriti o tej ideji, je dejal Painlevé, danes pa so njeni pristaši že vplivni državniki, ki delajo za obnovo Evrope. Toda stvar se ne sme prenagliti. Najvažnejša pot, ki vodi k cilju, je pot skupnih gospodarskih interesov Evrope. Iz tega se mora tudi roditi zavest gospodarske solidarnosti. Skupno gospodarsko delo se mora raztezati na vse narode in na vse panoge gospodarstva. Ne sme pa pri tem nastati noben centralizem, temveč se morajo upoštevati vse nacionalne in pokrajinske posebnosti. Prepričan sem, če bi državniki smatrali za svojo dolžnost, da zapreke tej ideji odstranijo, da bi ideja prodrla z lastno silo. Predvsem pa se je treba potruditi, da je mlada generacija prepričana o absolutni potrebi Združenih evropskih držav in da more samo sodelovanje vseh evropskih narodov rešiti Evropo pred bankerotom. Gospodarski nered, ki vlada sedaj v Evropi, mora dovesti do vojne. To se more preprečiti samo z lojalnim sodelovanjem vseh narodov. Prišel je čas, ko morajo biti evropski državniki prepričani, da pomeni vsako odlašanje te ideje vojno nevarnost. Trgovinske pogodbe in gospodarske konvencije ne zadostujejo, ker samo otvarjajo pot. V resnici težka odgovornost je na državnikih in če se ne bodo naslonili na omladino, ki je naša nada, potem ne pridemo do one svetovne harmonije, ki je jamstvo miru. Za svojo osebo sem bil vedno ponosen na to, da je bil pod mojo vlado sklenjen Locarnski pakt. Ponosen sem pa tudi na delo, ki ga je tu izvedel Briand. Locarnski pakt nudi največjo možnost za realizacijo pacifistične ideje. Tu pa treba naglasiti tudi zasluge dr. Beneša, ker brez ženevskega protokola tudi ne bi prišli v Locarno. Poleg političnega sodelovanja narodov je treba doseči tudi njih gospodarsko sodelovanje. Zakaj, če se nam ne posreči odpraviti v Evropi gospodarski nered, so vse politične konvencije brez vrednosti. Gospodarski boji se morajo nehati v evropski politiki, vpeljati se morajo nižje tarife in zamena blaga mora biti olajšana. To gibanje pa mora biti seveda splošno. Doseči treba sistem gospodarskih konvencij med državami. Te pa morajo biti zgrajene v geslu, da ni cilj gospodarska konkurenca, temveč da je njih namen gospodarsko sodelovanje.« — Tako je govoril francoski vojni minister. Dvomimo, če bi govoril tako notranji ali zunanji minister. Tudi do demokratizacije Jugoslavije je še dolga pot.

= **Uspeh Chamberlaina.** Francoska vlada je sporočila turški vladi, da more ratificirati Angorsko pogodbo le, če se omeji nje določba o nevtralnosti Francije v slučaju vojne Turčije s kako drugo državo in se črta določba o turški pravici, da se smejo turške čete prevažati po bagdadski železnici tudi preko sirijskega ozemlja. Obe novi zahtevi Francije sta samo v interesu Anglije, kateri je tako za slučaj konflikta s Turčijo zaradi mosulskega vprašanja znatno okrepljena pozicija. Smatra se, da je Chamberlain dosegel to od Francije z ozirom na njegovo podporo Franciji v Ženevi glede vstopa Poljske v Svet Zveze narodov.

= **Verjeten referendum o brezodškodninski razlastitvi nemških knezov.** Ljudsko gibanje za brezodškodninsko razlastitev knezov v Nemčiji stalno narašča. Vedno večje je število volilcev, ki so se v ta namen vpisali v volilne liste. V Berlinu se je vpisalo do nedelje že preko en milijon volilcev. Ker so pri zadnjih volitvah dobili komunisti in socialni demokrati le 950.000 glasov, se vidi iz tega, da tudi drugi krogi soglašajo s socialistično-komunističnim predlogom. Vpisovanje traja do četrtka. Že danes je doseženo za referendum potrebno število 4 milijonov vpisov. Računa se pa, da bo to število gotovo še enkrat večje. Agitacija za vpis se stalno veča.

Beležke.

Lahka obveza.

Posl. Angjelinović Pašiću: Kako ste mogli, g. predsednik, pristati na zahtevo Mussolinija, da ne zgradimo svojih pristanišč na Jadranu?«

Pašić: »Zakaj ne, ko pa vendar sploh mislili nismo na to, da jih zgradimo!«

(»Politika.«)

= **Novo društvo v Ljubljani.** Odkar so v »Uradnem listu« od l. 1918 naprej skoro vsak dan razglašali razpust tega ali onega društva, je zavladal v Ljubljani občuten dolgčas. To je znamenje, da imamo vse premalo društev in mnogo premalo družabnega življenja. Športni psički uživajo sicer zaščito mogočnega kluba »ljubiteljev športnih psov«, komaj rojena deca spada že v delokrog »Udruženja babic«, »Materinske skrbi« in »Dečjega doma«, toda psički in otročički niso za družabnost, kakor tudi kanarčki, ribe, kokoši in sadno drevje ne. Modernega društva, ki bi res znalo dvigniti družabnost na svetovno kulturno višino, Ljubljana žalibog nima. To so uvideli tudi naši najodličnejši meščani, ki so v svoji uvidevnosti sklenili ustanoviti že v najkrajšem času tudi za Ljubljano prepotrebno društvo »ljubiteljev locarnskega sporazuma«. Ta odločen korak k napredku bo gotovo vsa javnost z največjimi simpatijami pozdravila.

POTENKINOVE VASI.

Pred par dnevi je prišla z višje oblasti v Zagrebu v Ljubljano komisija, da pregleda podrejeni urad. Take komisije prihajajo po navadi nenapovedano. No, v tem slučaju je vodja ljubljanskega urada že teden dni prej vedel za prihod komisije in je to tudi pošteno izrabil. Da pokaže sebe in urad v najlepših barvah komisiji, je izdal ferman, ki zveni kot anahronizem iz prejšnjih stoletij. Vsebina te okrožnice je približno taka:

Tega in tega dne se vrši v uradu revizija. Vse uradništvo mora biti že ob 8. uri v uradu. (Kot da bi drugače ne bilo! Op. pisca.) Vsak mora sedeti pri svoji pisalni mizi in pridno delati. Ko vstopi komisija, se ne sme nihče ozreti ali gledati za njo. Vsakdo mora biti zatopljen v svoje delo. Vstane naj le najstarejši uradnik v sobi, naj se približa komisiji, se ji prikloni, predstavi in spremi gospode do sosednih vrat. V naslednjih sobah se mora ravnati enako!«

Ta okrožnica bi nudila kakemu komedijografu dovolj motivov za novo farso s primernim naslovom, kot: »Stremuhi« po Gogoljevem ali Cankarjevem vzorcu. Kako je pri srcu uradnikom, ko jih njihov šef smatra le za koštrune, po katerih hrbtih hoče splezati navzgor, si lahko mislimo.

Dnevne vesti.

KAKO DELA BIROKRATIZEM DRAGINJO.

V beograjski »Politiki« čitamo:

Neka beograjska železninska trgovina je prejela iz Nemčije kot »vzorec **brez vrednosti**« perorez. Za sprejem tega »vzorca **brez vrednosti**« je predložila carinarnica sledeč račun:

Carina na perorez	Din	0.20
Carina na zavoj	Din	0.05
skupaj	Din	0.25
Pristojbine:		
žigovina	Din	0.65
noševina	Din	0.40
ažijo	Din	13.—
blanket	Din	0.30
občinska trošarina	Din	0.40
razno	Din	8.—
Skupaj	Din	23.—

25 par znaša carina, plačati pa je bilo treba 23 dinarjev! Ljudje pa govore, da delajo draginjo trgovci! Objavljeni račun pa jasno kaže, kdo dela draginjo.

— **Dr. Slavko Miletič**, minister za narodno zdravje je prišel včeraj v Ljubljano, da pregleda tu in v Sloveniji njegovemu resortu podrejene zavode. Z njim je prišel tudi **dr. Ninko Perič**, narodni poslanec in bivši minister pravde. Na kolodvoru so odlična gosta pričakali veliki župan Baltič, general Kalafatović, inspektor dr. Katičič, šef dr. Mayer, dr. Ravnihar za Mestni odbor radikalne stranke in dr. Zupanič za Okrožni odbor NRS.

— **Stanovanje v Narodni tiskarni.** Z ozirom na našo notico v znani zadevi glede stanovanja v Narodni tiskarni smo prejeli od stanovanjskega sodišča neko pojasnilo, ki pa ga ne moremo priobčiti. Poroča se nam namreč od povsem neudeležene strani, da je zoper ljubljanski judikat vložena ena ali celo več pritožb in d abo o tej **še viseči stanovanjski pravdi** izrekla svojo zadnjo besedo še višja instanca v Zagrebu. Dokler pa pravde tečejo, se mi načelno ne vtikamo in tudi ne moremo vtikati v njih potek. Iz tega vzroka moramo tudi odkloniti pojasnilo stanovanjskega sodišča. — Pač pa bomo priobčili pojasnilo stanovanjskega sodišča glede stanovanja na Aleksandrovi cesti in sicer kakor hitro nam bo to mogoče.

— **Uradno poslopje poštne hranilnice in čekovnega urada.** To vprašanje še vedno razburja ljubljansko prebivalstvo. Kljub vsem dementijem se trdovratno vzdržuje vest, da se ne namerava zgraditi nove stavbe, ampak nakupiti staro stanovanjsko hišo. Vest ni brez podlage. **V soboto se je vršil komisijonelni pregled hiše Jadranske Podunavske banke v Pražakovi ulici.** Pozor vsi merodajni činitelji! Jadranska Podunavska banka ima baje mogočne zaščitnike in sicer v onih krogih, ki hočejo v obliki visoke kupnine s strani **države pregovoriti Jadransko Podunavsko banko, da ne bi vložila tožbe zaradi** svinčene afere, vsled katere je bila oškodovana. Sedaj še le nam je jasno, zakaj je bilo mladinsko glasilo tako hitelo zatrjevati, da se je z gotove, našemu listu blizu stoječe strani, preprečila nova zgradba ter državi hotela naprtiti stoječa stanovanjska hiša. Čisto po receptu bežečega tatu, ki kriči: držite ga! Poštna hranilnica stoji baje na **stališču**, da je po § 1. pravilnika o poštnih hranilnicah povsem samostojen in neodvisen zavod, ki ni nikomur odgovoren za svoje odločitve, da jej torej nima nihče ukazovati da li naj mora v Ljubljani zidati novo stavbo. Ad oculos je to demonstrirala s tem, da je pustila hišo Jadranske banke v Pražaku komisijonelno pregledati. Baje se hoče tudi z luksurijoznimi načrti dokazati, da bi bila nova zgradba za Ljubljano — predraga. Dolžni smo vsaj slovenski javnosti, da jej priobčimo vsa ta dejstva in te vesti. Mestna občina ljubljanska, Stanovanjsko sodišče v Ljubljani, Društvo hišnih najemnikov, Ministrstvo za socijalno politiko in Ministrstvo pošte — vi imate sedaj besedo.

— **Opustitev prijav v bolniško zavarovanje.** Okrožni urad za zavarovanje delavcev opozarja delodajalce, ki zaposlujejo zavarovanju podvrženo osobje, da zakonitim predpisom glede prijav delojemalcev točno in pravilno zadoste. Vedno pogostejši so slučaji, da zavarovanju podvržene osebe, ki niso prijavljene, obole, dostikrat na boleznih, ki zahtevajo dolgotrajno lečenje in povzročajo uradu velike stroške. Urad je po zakonitih določilih dolžan, da zahteva od delodajalca, ki je prijavo opustil, povračilo vseh stroškov, ki zelo pogosto dosegajo visoke zneske. Zlasti obrtniki, hišne gospodinje in drugi socialno šibkejši sloji pridejo v takih slučajih v občutne obveznosti. Prizadeti vlagajo na urad prošnje za odpis ali znižanje predpisa, čemur pa urad ne more ugoditi, ker je zakon v tem pogledu jasen. Delodajalec mora povrniti tudi vse izdatke v slučaju poroda zavarovanju podvržene osebe. Zakonite porodniške dajatve so visoke, zato je škoda, ki delodajalcu radi opuščene prijave nastane, zelo občutna. Urad smatra za potrebno, da na te zakonite posledice izrecno in ponovno opozori in da povdari, da ima spekulacija na dejstvo, da zavarovanju podvržene osebe ne bo zbolela, za posledico občutnejšo škodo. Zato je samo v interesu delodajalcev, da prijav v zavarovanje ne opuščajo, ker mora urad vse prošnje za odpis ali znižanje regresnih terjatev po zakonu dosledno negativno reševati.

— **Dvoje županskih tečajev.** V petek dne 19. t. m., na praznik sv. Jožefa, bo poučni županski tečaj za vse občine brdskega sodnega okraja v **Lukovici** (v salonu g. Vidica). Pričetek predavanj po dopoldanskem cerkvenem opravilu. — Naslednji županski tečaj pa bo v ponedeljek, dne 22. marca 1926 v Ljubljani za vse občine **ljubljanskega** političnega okraja. Predavanja bodo v Rokodelskem domu — v dvorani I. nadstropje — ter se prično ob devetih dopoldne. — Isti dan popoldne bo v dvorani Rokodelskega doma občni zbor Županske zveze. — Poučnega tečaja dopoldne naj bi se udeležili tudi udeleženci občnega zbora iz drugih okrajev.

— **Kongres najemniških organizacij naše države** se vrši dne 21. t. m. v Zagrebu. Na dnevnem redu se bo obravnavalo: posledice obstoječega stanovanjskega zakona, nadaljna zaščita najemnikov in naše zastopstvo na mednarodnem najemniškem kongresu v Curihu meseca maja t. l.

— **Konferenca zdravniških zbornic.** V nedeljo in v ponedeljek se je vršila v Beogradu konferenca zdravniških zbornic iz vse države. Konferenca je razpravljala med drugim o potrebi sodelovanja ministrstva narodnega zdravja z zdravniškimi zbornicami, naglašala se je potreba, da upošteva ministrstvo statute zbornic, dalje je razpravljala konferenca razna druga aktuelna stanovska vprašanja, kot n. pr. vprašanje izpremembe uredbe o zdravnikih, vprašanje zobozdravnikov, vprašanje zdravnikov-inozemcev, ki so pri nas v državni službi, ter vprašanje kontraktualnih zdravnikov.

— **Velika slavnost rezervnih oficirjev v Zagrebu.** Ob Binkoštih (dne 23. in 24. maja) prirede jugoslovenski rezervni oficirji v Zagrebu veliko slavnost. Istočasno se vrši v Zagrebu velik »zbor« združenja in blagoslovljenje nove društvene zastave, ki jo je podaril združenju kralj. Pričakuje se, da se udeleži slavnosti najmanj 2500 rezervnih oficirjev iz vse države. Kumoval bo zastavi kralj, ki pride prvega dne najbrže osebno v Zagreb. Minister vojne in mornarice je že dal višji vojaški komandi v Zagrebu navodila za priprave slavnosti. Včeraj zvečer so se sestali funkcijonarji zagrebške podružnice s večimi prijatelji rezervnih oficirjev v svrho konstituiranja upravnega odbora. Ker bo to prva prireditev v Jugoslaviji, je upravičena nada, da bo uspeh kar najlepši.

— **Podpore siromašnim poljedelcem.** Poljedelsko ministrstvo prične v kratkem razdeljevati iz dohodkov zadnjega žrebanja državne razredne loterije podpore siromašnim poljedelcem in obrtnikom. Podpore se razdele sporazumno z ministrstvom za trgovino in obrt. Zadevno rešenje je že predloženo ministrskemu svetu v odobrenje.

— **Šolski podporni fondi.** Učiteljsko udruženje v Boki Kotorski je sklenilo, da se ustanove na vseh osnovnih šolah v Boki Kotorski šolski podporni fondi za siromašne učence.

— **Davčne olajšave za nove stanovanjske hiše v Mariboru.** Mariborski občinski svet je sklenil, da bo v svrho pospeševanja privatne stavbene delavnosti vse stanovanjske hiše, ki se zidajo tekom leta 1926 in kolavdirajo najpozneje do 1. jan. 1927 oprostil najemninskih doklad, vodarine in kanalskih pristojbin. Ta udobnost se podeli na posebno prošnjo hišnega posestnika, ki pa mora biti vložena najpozneje do 1. januarja 1927. Davčna oprostitev velja za dobo šestih let od dneva zapadlosti davkov.

— **Združenje mest za povzdigo tujskega prometa.** Sarajevski veliki župan je povabil vse bosanske in hercegovinske mestne občine, da naj se združijo v svrho povzdige tujskega prometa v posebni zvezi.

— **Boj zoper alimente.** Na Dunaju je bila ustanovljena pred kratkim »Zveza za zaščito pravic moških«. Te dni je imela zveza številno obiskano zborovanje. Predsednik Hohenade je izjavil, da je rezumirala zveza za zaščito pravic moškega v devetih točkah. Ena glavnih zahtev je, da ne sme biti dopustno, da se okrne eksistenčni minimum s plačevanjem alimentov. Nato je prosil za besedo velik in močan šolski sluga N. N. ter orisal svojo žalostno usodo. Po 10letnem zakonu mu je umrla prva žena ter mu zapustila osemletno deklico. Par mesecev nato je prišla k njemu neka ženska, o kateri je žal šele pozneje izvedel, da je znana tatica. Ta ženska je dejala, da ve za dekle, ki bi bilo kot nalašč ustvarjeno za njegovo ženo — samo eno napako ima: da namreč nekoliko šepa, ker ima eno nogo nekoliko krajšo od druge. Šolski sluga je menil, da ta malenkost ne pride v poštev, gre samo za to, če bi bila njegovi hčerki dobra mati. Par tednov nato sta bila mož in žena. Toda njegova Urška je bila čudna ženska, ni hotela namreč izpolnjevati zakonskih dolžnosti. Ko jo je čez par tednov radi tega interpeliral, mu je odgovorila, naj jo ljubi platonično. Ker pa to ni njegova navada, je vložil tožbo za ločitev zakona. Posledica je bila, da je bil obsojen na plačilo alimentov ter so mu zarubili, ker ni šlo zlepa — del plače... Poslušalci so bili nad tako pravico ogorčeni. Seveda — očividno ni poznal nobeden od njih zadevnih določb občnega drž. zakona: Če bi bil mož brez krivde, bi mu v tem slučaju pač ne bilo treba plačati bi mu v te mslučaju pač ne bilo treba plačati nobenih alimentov.

— **Rektorat ljubljanske univerze** razpisuje na tehniški fakulteti mesto asistenta v kemijskem institutu. Prosilec mora biti diplomiran inženjer ali pa diplomiran kemik-filozof. Prošnje je vložiti do dne 30. aprila 1926 pri rektoratu. Podrobnosti glej v »Uradnem listu« št. 24 z dne 13. t. m.

— **Razpis stalnih učnih mest.** Veliki župan mariborske oblasti razpisuje v »Uradnem listu« št. 24 z dne 13. t. m. 36 stalnih učnih mest na osnovnih šolah mariborske oblasti. Prošnje je vložiti pri pristojnih šolskih upraviteljih najkasneje do 10. aprila 1926.

— **Veliki župan ljubljanske oblasti** se je zopet povrnil ter sprejema stranke ob določenih urah in dnevih.

— **Promocija.** Medicinec Janko Kalan iz Poljšice pri Podnartu je bil promoviran na graški univerzi za doktorja vsega zdravilstva.

— **Iz poštne službe.** Anton Pečnik, poštni uradnik v Subotici, je imenovan za pisarja pri poštnem ministrstvu, vpokojena poštna uslužbenka Antonija Milavc pa za telefonistinjo na glavni pošti v Ljubljani.

— **Iz sodne službe.** Pri višjem deželnem sodišču v Ljubljani so napravili pisarniški izpit sledeči orožniki: Ivan Polanc, France Riegler, France Žebre, vsi trije iz Ljubljane; Ludvik Fras iz Celja ter Bernard Kovač iz Sv. Jurija ob juž. žel.

— **Epidemija samomora v Beogradu.** Glasom uradne statistike je izvršilo v Beogradu v preteklem letu samomor 390 dekleт, 45 poročenih in 2 stari ženski. Motiv je v pretežni večini slučajev nesrečna ljubezen, ljubosumnost in podobno.

— **Epidemija gripe v Zagrebu.** V Avstriji grasira, kot smo poročali, že več dni epidemija gripe. Zdi se, da je zanešena od tam tudi v Zagreb. Zadnje dni so se namreč jeli množiti slučaji gripi podobnega prehlajenja s karakterističnimi bolečinami v sklepih in udih, glavobolom itd. Bolezen večinoma ni težka.

— **Dve železniški nesreči v Franciji.** Iz Pariza poročajo: pri Sucy-Benneuillu sta trčila te dni vsled napačno postavljene kretnice dva osebna vlaka. 36 oseb je bilo poškodovanih, od teh mnogo težko.

— **Rudniška nesreča v Beuthenu** vendarle ni bila tako velika, kot se je domnevalo. Od 34 zasutih rudarjev sta bila samo dva ubita, dva pa težko poškodovana, vsi drugi so bili rešeni nepoškodovani. Nesrečo je povzročil, kot trdijo nekateri — zlasti rudniški inženirji — tektoničen potres, dočim trdijo drugi, da je bila posledica dejstva, da se koplje ravno pod terenom, na katerem stoje hiše in na katerem se vrši živahen promet.

— **Velik požar v Bjelini.** V podstrešju hotela »Balkan« v Bjelini (Bosna) je izbruhnil te dni požar. Hotel je pogorel do temelja. Škoda znaša 400.000 Din.

— **Neprevidna detomorilka.** Na policijo v Novem Sadu je prinesla te dni Barbara Kendler iz neke okoliške vasi svojega šest mesecev starega otroka trdeč, da ji je na kolodvoru umrl. Ker pa so bili vidni na vratu otroka znaki davljenja, so Barbaro na mestu zaprli, češ da je otroka umorila.

— **Misteriozna smrt meniha samotarja.** Na visokem slemenu gore Monte Scalpello v vzhodni Siciliji so našli te dni umorjenega 50letnega fratra gvardijana Salvatorja Canarija. Umorjeni je živel v samostanu v gorskih višavah popolnoma sam ter opravljal božjo službo. Ker sedaj ljudje v dolini že par dni niso čuli običajnega jutranjega in večernega življenja, se jim je zdela stvar sumljiva in šli so pogledat. Samostan, cerkvica in vrt je bil prazen in zapuščen. Šele po dolgem iskanju so našli samotarjevo truplo v nekem vodnjaku v kleti. V prsih je imel globoko rano. Ker ni nobenih indicij za rop, meni prebivalstvo, da gre za »vendetto«.

Ljubljana.

l— **Hof- und Personalnachrichten.** In Wien sind angekommen und abgestiegen: Hotel »Österreichischer Hof«: Dr. Josef Turk, Bürgermeister von Laibach. (Vgl. »Neues Wiener Journal« dto 13. März 1926.)

l— **Pevski zbor Glasbene Matice v Ljubljani.** Moški zbor danes v sredo, ženski zbor v četrtek, obakrat ob četrt na sedem! — Odbor.

l— **Delavska akademija.** Danes, v sredo ob 8. uri zvečer se vrši v Mestnem domu velik recitacijski večer, ki ga priredi umetniški klub »Prelom«. Nastopijo Pavla Nevenkova, Ferdo Delak in Janez Žagar. Uvodno predavanje ima Ferdo Delak. Vabljeni so vsi prijatelji delavske izobrazbe in recitacijske umetnosti.

l— **Recitacijski večer na Viču.** V ponedeljek, dne 15. t. m. se je vršil v Delavskem domu na Viču recitacijski večer, ki sta ga priredila **Ciril Debevec** in **Bratko Kreft**. Nastopila sta večinoma z novim sporedom, ki sta ga dobro naštudirala. Na sporedu so bile Župančičeve pesmi »Znamenja« in »Grobovi tulijo« več Seliškarjevih pesmi, ena pesem Mileta Klopčiča in Bezručev »Nestvor«. Večer je v umetniškem oziru zelo lepo uspel. Navzočih je bilo kakih 40 oseb, ki so recitatorjema toplo aplavdirale.

l— **Društvo »Treznost« v Ljubljani** ima v sredo, 17. marca t. l. svoj redni sestanek v higienski točilnici. Dnevni red: 1. predavanje sestre Kapusove, 2. tekoče zadeve.

l— **Slovenska abstinentna mladina** ima 28. marca t. l. v Celju ustanovno skupščino »Oblastnega Središča STM za Slovenijo«. Misel kongresa se je zaenkrat opustila.

l— **Obsojen pustolovec.** Svoječasno smo poročali o podjetnem sleparju Francetu Župančiču, lastniku »Tovarne in prodajalne čevljev na Glincah« in »ženitovanjskega zavoda« v Ljubljani. Kot lastnik »tovarne in prodajalne čevljev«, nastanjene v neki bivši vojaški baraki, v kateri je imel dva pomočnika, je ogoljufal Na. Na. iz Kranja, ki ga je nastavil kot agenta, za kavcijo 6000 Din, kot lastnik »ženitovanjskega zavoda«, nastanjenega v neki znani gostilni v Ljubljani pa celo vrsto deklet za kavcije v skupnem znesku nad 4000 Din. Dekleta je osleparil na podlagi inseratov s katerimi je iskal za svoj ženitovanjski zavod proti kavciji uradnico. Te dni se je zagovarjal pred sodiščem, ki mu je prisodilo 4 mesece težke ječe. Dvamesečni preiskovalni zapor so mu všteli v kazen.

l— **Orgije v Šiški.** V neki zasilni baraki v Šiški se je zbirala družba veseljakov in veseljakinj. Ko je uganjala včeraj ponoči zopet svoje orgije, je pozabila zastreti okna in tako se je zgodilo, da jih je zasačila policija, ki je bila opozorjena, da se gode v hiši nemoralne stvari, in flagranti. Vdrla je v barako ravno sredi najrazuzdanejše zabave ter tirala družbo na policijo.

l— **Kje dobite dobite dobro kapljico in raznovrstna dobra jedila?** V Uranovi restavraciji »Pod skalco« na Starem trgu. Tam dobite raznovrstna pristna vina najboljših kvalitet in različna jedila — tudi ribe — in sicer vse po zmernih cenah. Vsako sredo, sobolo in nedeljo od 20—24 ure je koncert, ob nedeljah in praznikih je razen tega od 9. do 12. ure predpoldne zajutrkovalni koncert. Sicer je pa vsakemu gostu v lokalu na razpolago glasovir. Pri vsem tem so tudi prostori izredno simpatični in prijetni. Vse je urejeno po najnovejšem okusu, tako da lokal prejšnjemu ni niti več podoben. — Več stalnih gostov.

Maribor.

m— **Boji s TPD.** Narodno delavstvo Maribora, se je zbralo na poziv svojih delavskih strokovnih organizacij v nedeljo, dne 14. t. m. v mali dvorani Narodnega doma, da protestira solidarno zoper redukcijo trboveljskega delavstva. Shod je otvoril zastopnik J. S. Z. dr. Veble. Nato so govorili: V imenu Nar. soc. zveze občinski svetnik Trumpej, v imenu »Orjune Tripšak, v imenu »Unije samostojnega strokovnega delavstva« pa Kaučič. Po govorih delegatov je izpregovorilo več mož-delavcev. Sprejela se je sledeča resolucija: 1. Narodne delavske strokovne organizacije v Mariboru se pridružujejo sklepom vseh delavskih strokovnih organizacij, ki so bile sklenjene na shodih dne 3. marca v Ljubljani in 9. marca t. l. v Trbovljah ter zahtevam, ki so bile izražene v spomenici združenega delavstva, izročeni ministerijalni komisiji v Trbovljah. 2. Izjavljamo, da smo solidarni s težnjami trboveljskih rudarjev, protestiramo proti krivicam, ki se jim gode ter apeliramo na vlado, delavsko zbornico in vso slovensko javnost, da podpre delavstvo v težkem boju proti krivičnemu postopanju TPD.

m— **Odsek za zgradbo Sokolskega doma v Mariboru** priredi v četrtek dne 18. t. m. v Narodnem domu zabavni večer pod imenom »Jožefov sejem«. Na sporedu so poleg godbe in plesa še razne sejmske zanimivosti take, da bo ta povsem nova prireditev v Mariboru nudila vsakomur dovolj prijetne zabave. Naj torej nihče ne zamudi posetiti ta »Jožefov sejem«.

m— **Inspekcijo mariborske drž. bolnice** je izvršil sanitetni šef dr. Katičić, ki si je pri tej priliki ogledal tudi ostale zdravstvene zavode.

m— **Upravnika Narodnega gledališča v Mariboru** dr. Radovana Brenčiča je odlikoval predsednik čehoslovaške republike dr. Masaryk z redom Belega leva 4. reda. Čestitamo!

m— **Državni podtajnik Pasarić in šef kabineta minister prosvete Košutić** sta prispela v nedeljo 14. t. m. v Maribor. Njun prihod se spravlja v zvezo z neko preiskavo.

m— **Državna borza dela v Mariboru.** Od 7. do 13. t. m. je bilo pri državni borzi dela v Mariboru prijavljenih 142 prostih mest, 166 oseb je iskalo službe, v 74 slučajih je borza posredovala uspešno in 7 oseb je odpotovalo; od 1. januarja do 13. marca pa je bilo 1290 prostih mest prijavljenih, 1732 oseb je iskalo službe, v 711 slučajih je borza posredovala uspešno in 110 oseb je odpotovalo. — Brezposelnost narašča. Dogaja se pa tudi, da ljudje nočejo delati, tako n. pr se iščejo delavci, ki bi vozili pivo — pa jih ni dobiti. Zelo se iščejo tudi šivilje za belo perilo in dekle za kmečko delo — pa tudi teh se ne dobi dovolj, ker vsakdo sili v mesto. Pri novi zgradbi mariborske občinske stanovanjske dvonadstropne hiše na voglu Smetanove in Vrtne ulice, kjer je zaposlenih več delavcev, so se sprejeli delavci iz dežele, ker so ceneji, kakor mestni in to kljub temu, da so socialistični občinski svetniki pri predzadnji občinski seji odločno zahtevali, da bi se sprejemali na delo v prvi vrsti mestni delavci.

Dopisi.

Št. Ilj v Slov. goricah. Pozor slovenski vinotrži in gostilničarji! Kakor so že opetovano poročali slovenski listi, se vrši 22. in 23. marca t. l. velik vinski sejem v Št. Ilju v Slov. goricah. Ta sejem, ki je združen z veliko vinsko razstavo, bo eden največjih, ki so se dosedaj po preobratu vršili v Jugoslaviji. Razstavljenih bo nad 350 vrst najrazličnejših vin. Vina v Št. Iljski okolici nimajo sicer toliko alkohola kot v Ljutomerski, pač pa imajo šentilska posebno dobro aromo, ki jo občuduje vsak, ki jih je poskusil. Naj se vsak interesent sam prepriča o tem dejstvu dne 22. in 23. marca. Iz Maribora vozi 22. t. m. okoli 10. ure poseben vlak. Udeleženci plačajo od vseh postaj polovično karto.

Prosveta.

Gostovanje ljubljanske opere v Celju. Na praznik v petek, dne 19. t. m. gostuje ljubljanska opera v celjskem mestnem gledališču. Poje se večno lepa Smetanova opera »Prodana nevesta« z gdčno Žaludovo kot Marinko g. Knittlom kot Jankom in g. Rumpljem kot Kecalom. Začetek predstave je točno ob treh popoludne. Na to predstavo opozarjamo občinstvo celjskega mesta kakor tudi bližnje okolice. Konec predstave je ob šestih zvečer.

»Planinski Vestnik.« Vsebina 3. letošnje številke »Planinskega Vestnika« je sledeča: Dr. I C. Oblak: Etna. — Dr. Gizela Tarczay: Žena i planinarstvo. — † Dr. Klement Jug: Plezalni zapisniki. — Dr. Fran Ogrin: Moja Vrhnika. — Kotiček: Osredki Mira Marko. — Obzor in društvene vesti: Ferdo Seidel, sedemdesetletnik. Zbor delegatov SPD. Izredni občni zbor SPD. Slovenjebistriške podružnice SPD občni zbor. Celjska koča. »Na Koroško!« Imeni Risnjak in Bjelovasica. Nova cesta čez Visoke Ture. Naslovna slika »Planinskega Vestnika.« Darilo. — »Planinski Vestnik« izhaja 12-krat na leto in stane v tuzemstvu za celo leto 40 Din, za inozemstvo 60 Din. Naroča, plačuje, reklamira se pri Osrednjem Odboru SPD v Ljubljani. Spisi za natis se pošiljajo na naslov: Dr. Josip Tominšek, gimnazijski profesor v Mariboru.

Dijaški vestnik.

Akademsko društvo za Zvezo narodov. Pretekli teden se je vršila v Beogradu skupna konferenca jugoslovanskih akademskih društev za Zvezo narodov. Iz Ljubljane se je konference udeležil, kot smo že poročali

predsednik tukajšnje organizacije jurist Mencinger. Zastopani pa sta bili še društvi v Beogradu in Subotici. Razpravljalo se je o medsebojnih stikih, o društveni propagandi in o ustanovitvi balkanske zveze akademskih društev Z. N., v katero naj bi stopile naša, bolgarska, grška, turška in eventuelno tudi albanska akademska mladina. Že pred to konferenco se je vršil sestanek beograjskih in sofijskih delegatov, na katerem se je sklenil dogovor, ki naj odstrani vsa sporna taktična vprašanja. Konferenca je sklenila, da se v prihodnjem mesecu vrši kongres jugoslovanskih in bolgarskih klubov v Beogradu, kjer naj bi se sklepalo o vseh problemih teh društev. Do ustanovitve državne zveze akademskih društev za Zvezo Narodov, za enkrat še ni prišlo, pač pa se je prepustila reprezentanca v inozemstvu beograjskemu društvu.

Proslave na naših srednjih šolah. Te dni so nekateri srednješolski zavodi priredili proslavo obletnice Miletičeve smrti. Dijaštvo je ponekod dajalo dovolj viden izraz, da se pri nas pač proslavljajo razni srbski kulturni delavci, prezrla pa se je Prešernova, Aškerčeva, Kettejeva, Slomškova obletnica. Mladina hoče, da so slovenski pisatelji srbskim enakovredni.

Sport.

Nogometni match med Avstrijo in Češkoslovaško. Na sportnem prostoru Höhe Warte se je v nedeljo odigral match med izbranima moštvoma Avstrije in Češkoslovaške pred 40.000 gledalci. Zmagala je Avstrija z 2 : 0 (1 : 0).

Čehi niso bili več na višini, kakor lansko leto; moštvo, ki je nastopilo, je bilo samo še senca nekdanje veličine. Niti Kada, niti Dvoraček, niti branilci niso dosegli svojih slavnih prednikov. Matadorji so se pač postarali in naraščaja menda pomanjkuje v Pragi. Drugače si tudi ne moremo razlagati, da Čehi niti enkrat niso poskušali sistematično zasnovanega napada, in da je dunajsko moštvo ne samo krasno bilo, ampak da je situacijo splošno obvladalo. Na češki strani niso odpovedali samo napadalci, tudi vse druge vrste so bile slabše od dunajskih. Perner in Hojer sta bila preokorna, da bi mogla uspešno tekmovati s hitrima krilima Dunajčanov. Mahrer se je še najbolje obnesel, ker je večkrat prestregel Fischerjeve atake. Kadar se je sicer dobro držal, toda Resch ga je nadkriljeval. Uveljaviti se tudi nista mogla Jellinek in Sedlaček, nikjer niso mogli Čehi predreti strnjeno napadalno vrsto dunajskega moštva, ki je tvorilo z drugimi deli team z veliko prodrno silo. Prišlo je tako daleč, da je končno od Čehov operiral vsak za se, na slepo srečo, ki pa jim ni bila mila.

Češki kapitan Kada je bil vzlic porazu dobre volje, glede svojih soigralcev pa se je izrazil, da je forward skrajno slab in da sta odpovedala tudi oba stranska krilca. Glavni vzrok poraza Čehov je po njegovem mnenju dejstvo, da so morali nastopiti brez svojih najboljših napadalcev, od katerih sta dva ranjena, dva pa na influenci bolna. Ker se pa match ni mogel več odgoditi, so morali Čehi pač postaviti tako moštvo, kakoršnega so ravno imeli.

Prva smrtna žrtev Wilkinsonove ekspedicije na severni tečaj. Pri pripravah za poskusni polet iz Fairbanksa v Aljaski, je smrtno ponesrečil mr. Palmer Hutchinson, ki je spremljal ekspedicijo v Fairbanks in bi se imel udeležiti tudi transportnega poleta. Neposredno pred vzletom se je namreč Hutchinson neprevidno prestopil, tako da ga je prijel rotirajoči propeler enega od aeroplanov in ga ubil. Umrl je kot žrtev svojega nevarnega poklica in je njegovo smrt vzbudila obče sožalje.

ŠAHOVSKI TURNIR NA SEMMERINGU.

Predvčerajšnjim se je odigralo VII. kolo šahovskega turnirja na Semmeringu. Dr. Taitakower je premagal dr. Michla, Niemcovič Rubinsteina, Davidson Gilga, Spielmann Janowskega, Tarrasch Kmocha, Retti Grünfelda. Partija dr. Vidmar: Vayda in Treybal: Roselli sta ostali remis, partija Yates: Aljehin pa je bila po Surni borbi prekinjena. Stanje po VII. kolu: Niemcović, dr. Tartakower 6; Spielman 5; Rubinstein, dr. Tarrasch 4½; Retti 4 (1); dr Vidmar 4; Aljechin 3½; Grünfeld, Vayda 3½; Janowsky 3 (1); Gilg 3, Davidson 2½, dr. Michel, Treybal, Kmock 2, Yates 1½, Roselli ½.

Gospodarstvo.

LJUBLJANSKA BORZA,
dne 16. marca 1926.

Blago. Les: Bukovi plohi od 2 m naprej, od 40 do 100 mm, fco meja bl. 500; hrastovi plohi od 2.50 m, 70, 80, 90, 100, 110, 130 mm, fco vagon meja bl. 1050; hrastova drva, suha, fco nakladalna postaja za 100 kg bl. 16; frizi hrastovi razne dimenzije, fco Postojna bl. 1200; skorete 12 mm, monte, 4 m dolžine, fco meja den. 620; deske 18 mm, monte, 4 m dolžine, fco meja den. 530; drva bukova, napolsuha, fco meja, 8 vagonov den. 17.50, bl. 17.50, zaklj. 17.50. Premog: Kal. ca 7000 antracit, Orle, fco vagon Škofljica: kosovec, za 1 tono bl. 500; kockovec, za 1 tono bl. 450; orehovec, za 1 tono bl. 400; zdrob, za 1 tono bl. 350. Kal. ca 4800, fco Ormož: kosovec nad 60 mm, za 1 tono bl. 260; kockovec 35/60 mm, za 1 tono bl. 240; orehovec 20/35 mm, za 1 tono bl. 210; zdrob 10/20 mm, za 1 tono bl. 190. Kal. ca 3500, fco vagon Novo mesto: kosovec, za 1 tono bl. 170; kockovec 100 mm, za 1 tono bl. 150; orehovec 50 mm, za 1 tono bl. 140; zdrob, za 1 tono bl. 130; rovni, za 1 tono bl. 120. Žito in poljski pridelki: pšenica bačka, 76/77, fco vagon nakladalna postaja, 2 vagona den. 280, bl. 280, zaklj. 280; koruza, času primerno suha, fco Postojna tranz. bl. 154; koruza, času primerno suha, par. Šid bl. 114; koruza mlevna, (Mahlmais), par. Beli Manastir bl. 145; koruza, umetno sušena, fco vagon nakladalna postaja bl. 135; koruza inzulanka, fco vagon Ljubljana bl. 165; koruza činkvantin, par. Beli Manastir bl. 188; ječmen pomladni, 65 kg, par. bačka postaja bl. 165; rž, 71/72 kg, par. Ljubljana bl. 225; ajda, fco vagon Ljubljana bl. 260; oves rešetani, fco vagon nakladalna postaja bl. 175; otrobi drobni, fco vagon nakladalna postaja bl. 115; rž domača, fco vagon Beltinci bl. 210; proso rumeno, fco vagon Beltinci bl. 210; fižol beli, fco vagon nakladalna postaja bl. 150; čebuljček, fco vagon Novi Sad bl. 500. Gradbeni materijal: la Portlandcement dalmatinski: v jutastih vrečah, fco Split bl. 40; v papirnatih vrečah, fco Split bl. 44.

Vrednote: Investicijsko posojilo iz l. 1921 den. 74, bl. 78; Loterijska državna renta za vojno škodo den. 278, bl. 280; Zastavni listi Kranjske deželne banke den. 20, bl. 22; Kom. zadolžnice Kranjske deželne banke den. 20, bl. 22; Celjska posojilnica d. d., Celje den. 200, bl. 205; Ljubljanska kreditna banka, Ljubljana den. 200, bl. 220; Merkantilna banka, Kočevje den. 102; Prva hrvatska štedionica, Zagreb den. 968, bl. 972; Slavenska banka d. d., Zagreb den. 50; Kreditni zavod za trgovino in industrijo, Ljubljani den. 165, bl. 175; Strojne tovarne in livarne d. d., Ljubljana den. 100, bl. 100; Trboveljska premogokopna družba, Ljubljana den. 360, bl. 372; Združene papirnice Vevče, Goričane in Medvode d. d., Ljubljana den. 110; »Stavbna družba« d. d., Ljubljana den. 80, bl. 90; »Šeširc«, tovarna klobukov d. d., Škofja Loka den. 115, bl. 120.

Zagreb, 16. marca. Devize: Newyork ček 56.67—56.97, London izplačilo 276.11—277.31, ček 276—277.2, Pariz 204.78—206.78, Praga 168.1—169.1, Curih 1093.42—1097.42, ček 1093—1097, Milan izplačilo 227.54—228.74, ček 227.525—228.725, Berlin 1352—1356.

Curih, 16. marca. Beograd 9.14, Newyork 519.50, London 25.255, Pariz 18.725, Praga 15.39, Berlin 123.675, Bukarešta 2.19, Dunaj 73. 20, Sofija 3.75, Budimpešta 0.007275.

Jack London: 38

Morski vrag.

Tako sem zalotil samega sebe, da sem brez dela stal v sobi in ga proučeval. Ne morem povedati, kako silno me je začel ta človek zanimati: Kdo je bil? Kaj je bil? Kako se je razvil v takega človeka? Vsa moč je bila videti njegova, vsa energija — kako to, da ni bil nič drugega kot neznaten gospodar skunerja za lov na morske pse, ki je bil med ljudmi, ki so lovili morske pse, razvpit zaradi svoje strašanske okrutnosti?

Moja radovednost si je dala duška v celi poplavi besedi.

»Kako je vendar to, da niste na svetu izvršili večjih činov? S to močjo, kakor jo imate, bi se lahko povzdignili do vsake višine. Ker nimate vesti, moralnega nagiba, bi lahko obvladali svet, ga ukrotili svoji roki. A vendar ste tukaj, na višku življenja, odkoder pričenja zopet pot navzdol, in živite neznatno, umazano življenje, lovite morske živali, da zadostite ženski ničemurnosti in gizdavosti, in se godite v svinjariji, da rabim vašo besedo, ki je vse, samo ne sijajna? Zakaj niste s tisto svojo čudežno močjo nekaj storili? Saj ni bilo nič, kar bi vam branilo, nič, kar bi vam moglo braniti. Kaj ni bilo pri tem v redu? Ali vam je manjkalo častihlepja? Ali ste padli pod izkušnjavo? Kaj je vzrok? Kaj?«

Ob početku mojih besedi je povzdignil oči, jih uprl v mene in me samodopadljivo poslušal, dokler nisem končal ter stal pred njim brez sape in zavzet. Nekaj hipov je čakal, kakor da bi iskal, kje bi pričel, nato pa je dejal:

»Klada, ali poznaš prispodobo o sejalcu, ki je šel sejat? Kakor se spominjaš, je nekaj semena padlo na kamenita tla, kjer ni bilo dosti prsti, in je takoj vzklilo, ker ni imelo debele zemlje.. Ko je vzšlo solnce, ga je ožgalo, in ker ni imelo korenin, je zvenelo. Drugo seme je padlo med trnje, in trnje je pognalo in ga zadušilo.«

»No?« sem dejal.

»No?« je vprašal skoraj godrnjavo. »Dobro ni bilo. Jaz se meno zrno tega semena.«

Povesil je glavo do merila in začel zopet črtati. Jaz sem dovršil svoje delo in sem že odprl vrata, da bi odšel, ko se je iznova oglasil.

»Klada, če pogledaš na zemljevidu, kje je zapadna obala Norveške, boš našel zajed z imenom Romsdal Fjord. Kakih sto milj odtod sem prišel na svet. Vendar nisem Norvežan. Danec sem. Oče in mati sta bila Danca, ne vem pa, kako sta prišla na tisto pusto zapuščeno zemljo. Tudi nisem nikdar slišal nič o tem. Razen te okolnosti ni nič tajnostnega. Bila sta reveža, nepismena. Izhajala sta iz dolge vrste rodov, revnih, nepismenih, kmetovalca morja, ki so rodila svoje sinove na valovih, kakor je bila njihova navada, odkar se je pričel čas. Več ni mogoče povedati.«

»A vendar je,« sem ugovarjal. »Meni je še vedno nejasno.«

»Kaj ti morem še povedati?« je vprašal s ponovljeno silnostjo. »O bornosti otroškega življenja? O ribji hrani, o slabem življenju, O tem, da sem se vozil v čolnu na morje izza tistega časa, ko sem shodil? O bratih, ki so drug za drugim odšli na visoko morje in se niso vrnili? O samem sebi, ki nisem znal ne brati ne pisati, in sem bil kabinski streže na obrežnih ladjah, ko sem bil deset let star? O slabi prehrani in še slabšem ravnanju, kjer so bili udarci in sunki postelja in zajtrek in so nadomeščali besede, ter je bil strah, sovraštvo in bolečina edina izkušnja moje duše? Ne maram se spominjati na vse to. Celo sedajle, ko se zmislim na to, se me polašča neka blaznost. Bilo jih je nekaj obrežnih kapitanov, ki bi jih bil ubil, ko sem dobil moč moža, samo me je življenje zagnalo na druga pota, v druge kraje. Naposled sem se vrnil domov, ni še dolgo tega, a na nesrečo so tisti kapitani pomrli; vsi razen enega, ki je bil svoje dni prvi mornar, a kapitan, ko sem ga takrat našel in ko sem ga pustil pohabljenega, da ne bo nikdar več mogel hoditi po svojih nogah.«

»Ampak, kako ste se naučili brati in pisati vi, ki berete Spencerja in Darwina, ki niste nikdar videli šole od znotraj?« sem vprašal.

Mag. št. 17.135/1925.

Razpis.

Mestna občina ljubljanska razpisuje obertalno licitacijo za napravo

kanalizacije na zapadnem delu Tržaške ceste in v ulicah kolonije „Stan in Dom“.

Potrebni podatki in pripomočki so na razpolago v mestnem gradbenem uradu (Kresija) med uradnimi urami. Pravilno opremljene oferte morajo biti vložene v imenovanem uradu **do 12 ure dne 26. marca 1926.**

Mestni magistrat ljubljanski,
dne 16. marca 1926.

Vrtnarske zadeve
posreduje
Goikova „Vrtnarska šola“ v Kranju

Mali oglasi:

Kupi se
vsako količino jelovih ali smrekovih pol-moralov v delelini 35/70 mm in 4 m. — Obvezne ponudbe na upravo lista pod »Benetke«.

Imam
za prodati ves tisoč smrekovih sadik velikost od 10 do 30 cm. Cena od 100 kosov do 1000 je par 65, od 1000 do 10.000 kosov je cena par 35.

Stekleno
strešno opeko imajo stalno v zalogi Združene opekarne d. d. Ljubljani.

PREMOG - ČEBIN
Wolfova ulica 1/II. - Telefon 56.

Mlad zakonski par
brez otrok išče meblirano sobo, po možnosti v bližini dolenjskega kolodvora, za takoj. Ponudbe na upravo pod »Takoj 19«.

Ia Trapist sir
ala Marija Stern po 22.50 Din kg pošilja po železnici in pošti Mlekarna in sirarna Josip Dvorny, Badljevina (Slavonija).

Absolvent trg. tečaai
išče službe pri kakem večjem podjetju. Gre tudi nekaj mesecev brezplačno. — Ponudbe prosi na upravo lista pod: »Dobra moč«.

Srajce, promenadne bele in barvaste, **ovratnike**
vseh vrst in fason, pentlje, samoveznice, žepne robce, nogavice v raznih barvah za gospode in dame, naramnice, toaletne potrebščine, svilene trakove, čipke in vezenino. Nizke cene. — — Velika izbera samo pri
JOSIP PETELINC-U - LJUBLJANA
bližu Prešernovega spomenika ob vodi

VINOCET
tovarna vinskega kisa, d. z o. z., Ljubljana, nudi najfinejši in najokusnejši namizni kis iz vinskega kisa.
Zahtevajte ponudbo!
Tehnično in higijenično najmoderneje urejena kisarna v Jugoslaviji.
Pisarna: Ljubljana, Dunajska cesta štev. 1a, II. nadstropje.

Naročajte in širite „NARODNI DNEVNIK“!

Izdajatelj in odgovorni urednik ALEKSANDER ŽELEZNIKAR. — Za tiskarno »Merkur« v Ljubljani Andrej Sever.